

Gerard Reve

(1923 – 2006)

Gerard Kornelis van het Reve / pseudoniem aanvankelijk: Simon van het Reve

De Avonden (1947)

- Analyse fragment: opening van het boek (<http://nl.youtube.com/watch?v=UUsWqJTgyql>: voorgelezen door Reve, tekeningen van Dick Matena)
- Referaat Radka

“Frits van Egters, ‘de held van deze geschiedenis’, vult de verveling van zijn bestaan met scherpe zelfanalyse en ontluisterende observatie van zijn omgeving, i.c. zijn ouders. Deze waarnemingen worden op zeer realistische - maar ook humoristische - wijze verwoord. Terdege is hij zich er echter van bewust dat hij niets beter is dan zij, en in het ontroerende slot bidt hij God zich over hen te ontfermen. Nog tamelijk impliciet blijft het verlangen dat de werkelijkheid, waargenomen als een zinloze reeks losse details, in wezen samenhang en zijn vertoont.

Dit werk, lange tijd beschouwd als typisch naoorlogs en tijdgebonden, behelst in wezen het tijdeloze lot van de intellectualistische adolescent in een kleinburgerlijk milieu, en wordt thans gezien als een van de belangrijkste na 1945 verschenen Nederlandse romans.”

G.J. van Bork & P.J. Verkruijsse (red.), De Nederlandse en Vlaamse auteurs van middeleeuwen tot heden met inbegrip van de Friese auteurs. De Haan, Weesp 1985 (<http://www.dbnl.org/tekst/bork001nede01/reve002.htm>)

- ***Op weg naar het einde (1963)***

“ROND de eeuwwisseling verscheen bij uitgeverij L.J. Veen het zesdelige Verzameld werk van Gerard Reve. Lees je het eerste deel, dan zie je een grauwe realiteit, angst, verlatenheid, toenemend sadisme. Sla je vervolgens het tweede deel open, dan lijkt het wel alsof je een andere schrijver aan het lezen bent. Weg is het grijs. Opeens is er overal kleur. *Op weg naar het einde* (1963) is het keerpunt.

Dit boek bevat alles wat Reve van een cultfiguur in een geliefd en veelgelezen schrijver veranderde. Het genre van de brief. De archaische taal en zinsconstructies. Zijn heel persoonlijke visie op God, het geloof en de rooms-katholieke Kerk. Het genot van provocatie en ironie. *Op weg naar het einde* is, meer dan *De Avonden*, de essentiële titel voor iedereen die wil kennismaken met Gerard Reve. Bijna een halve eeuw later is het nauwelijks bestoft. De ironie en de bloemrijke stijl hebben nog niet, zoals in het latere werk, de inhoud versmacht. De humor is spits, pesterig en werkt nog.

Het is een humor uit wanhoop, zoals Christophe Vekeman het zeer juist formuleerde in een reactie op het nieuws van Reves dood. De somberte uit al het voorafgaande werk was niet weg: ze was alleen verborgen achter een bontbeschilderd mombakkes. De rest

van zijn carrière zou Reve niets anders meer doen dan spelen met dat masker. Telkens weer wist hij het publiek te doen twifelen: spreekt nu het masker, of de man erachter?

Natuurlijk was het niet alleen de literaire kwaliteit van zijn boeken die Reve plotseling populair maakte. De auteur outte zich in 1962 als homoseksuel én katholiek. Als eerste. Tegelijk. (In Vlaanderen moesten we wachten tot Will Ferdy in 1973 uit de kast kwam.) De jaren zestig waren aangebroken, en de contesterende generatie vond die excentrieke katholieke homo fantastisch. Die liet zich fêteren in een echte kerk zeg!, met een nevenprogramma van potsenmakers en acrobaten. Die verkondigde zomaar eventjes dat een kerk een poppenkast is, en de paus de Jan Klaassen die er in elke poppenkast nu eenmaal móet zijn." (Mark Cloostermans, *De Standaard*, 14 april 2006)

- **Nader tot U (1966)**
- Analyse twee fragmenten

"[...] in zijn volgende boek, *Nader tot U* (1966), [schrijft Reve] de zinnen [...] die hem een proces zullen opleveren: „En God Zelf zou bij mij langs komen [sic] in de gedaante van een éénjarige, muisgrijze Ezel en voor de deur staan en aanbellen en zeggen: 'Gerard, dat boek van je - weet je dat Ik bij sommige stukken gehuild heb? [...] halverwege zou ik al in janken uitbarsten, en Hem beginnen te kussen en naar binnen trekken, en na een geweldige klauterpartij om de trap naar het slaapkamertje op te komen, zou ik Hem drie keer achter elkaar langdurig in Zijn Geheime Opening bezitten" Moet er een tekeningetje bij?

Reve zwaait naar de paus

Belediging van het katholieke volksdeel, riep een politicus met profileringsdrang en sleepte Reve voor het gerecht, waar hij eloquent argumenteerde dat elke gelovige het recht heeft zich een persoonlijk beeld te vormen van God. Waarom zou dat per se een oude man met een witte baard moeten zijn? Het kon ook best een ezel zijn, volgens de auteur een van de meest schuldloze dieren op aarde." (Mark Cloostermans, *De Standaard*, 14 april 2006)

- => **1966: het Ezel-proces** (het Reve-proces)
Cf.: Frans de Rover in *Nederlandse literatuur, een geschiedenis*

De jaren zestig

- Contestatie 'vrijheid van lichaam en geest' vs. moraal en ethiek van gevestigde orde
- Vgl. Provo
- Ook enkele toen controversiële schrijvers, bijv.:
 - Jan Wolkers (schrijver van *Turks Fruit*)
 - Jan Cremer (schrijver van *Ik, Jan Cremer*)

Reve vs. Algra

- *Op weg naar het einde* (1963): brieven
- Senator H. Algra verweet Reve 'met niets ontziende brutaliteit homo-seksualiteit gelijkwaardig te stellen aan het wonderlijke liefdesspel tussen man en vrouw'
- Reve redacteur *Dialog: tijdschrift voor homofilie en maatschappij*

- Het artikel 'Mijn bondgenoot Algra' (tegen communisme)
- 'huize Algra'

Het proces

- Passages uit onder meer *Nader tot U*
- Reve beschuldigd van godslastering
- Reve houdt eenpleidooi voor de vrijheid van geloofsbeleving
- Uiteindelijk wint Reve het proces! (=> veranderd tijdsclimaat!)

"Politiek kiest Van het Reve in deze jaren luidruchtig voor het westerse, traditionele liberalisme, met leuzen als: 'Leve het kapitalisme', 'Dood aan de Viet-Cong!'. In de Vietnam-oorlog kiest hij expliciet voor Amerika. Ondanks zijn conservatieve, vaak provocerende 'tegentijdse' opvattingen over veelmaatschappelijke en politieke kwesties, en zijn eigenzinnige interpretatie van het Rooms-Katholicisme met zijn extreme Maria-verering, kan Van het Reve tóch een dragende rol worden toegeschreven bij de emancipatie van homoseksuelen. (Voor het eerst 'bekent' hij zich op een International writers conference in 1962 in Edinburgh; zijn 'statements' over het recht op een eigen beleving van liefde en seksualiteit halen de voorpagina's van Engelse kranten). Het zijn juist dergelijke tegenstrijdigheden in het schemergebied van religie en seksualiteit ('Revisme' noemt hij zijn 'systeem'), die dan ook nog met de vaak ongrijpbare, Reviaanse humor worden verwoord, waardoor Van het Reve in deze jaren tot een soort van 'cult-figuur' uitgroeit: hoogbewonderd én diepverguisd.'

Cultfiguur: hoogbewonderd en diepverguisd

- P.C. Hooftprijs (+ 'kus aan minister Klompé')
- Huldiging in de Amsterdamse Allerheiligste Hartkerk
- Televisieprogramma De Grote Gerard Reve Show
- ...

"De absolute climax in de commotie rond persoon en werk van Van het Reve heeft echter plaats op 23 oktober 1969: de VPRO verzorgt in samenwerking met de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde een feestavond voor en met de bekroonde auteur. De live televisie-uitzending vanuit de Allerheiligste Hartkerk (de 'Vondelkerk') is een groots en soms bizar Fellini-achtig spektakel van vraaggesprekken met Van het Reve door Prof. Hans Gomperts en Hans Keller, optredens van onder andere een jongleur, een fietsacrobaat, een goochelaar, musici en de Zangeres zonder Naam."

<http://nl.youtube.com/watch?v=hfJS335H6Bk>

